

Jak uczyć dzieci i młodzież o UE?

Edukacja europejska

Wraz z przestąpieniem Polski do Unii Europejskiej dużego znaczenia w procesie kształcenia dzieci i młodzieży nabrała edukacja europejska. Wprowadzenie do polskich szkół nauczania o Unii Europejskiej było związane z zainicjowaniem wielu nowych działań, mających na celu poprawienie jakości kształcenia oraz promowanie wiedzy o zjednoczonej Europie.¹

Obecnie, po ponad 11 latach członkostwa Polski w UE, najważniejsze cele edukacji europejskiej zostały na trwałe wpisane w proces nauczania i wychowania młodego pokolenia Europejczyków. Założenia edukacji europejskiej są realizowane w wielu zakresach - poprzez udział w programach edukacyjnych, studia i staże zagraniczne czy działalność szkolnych klubów europejskich. Działania te są możliwe dzięki wsparciu edukacji przez Unię Europejską widocznym na każdym poziomie kształcenia - od przedszkola aż po studia w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

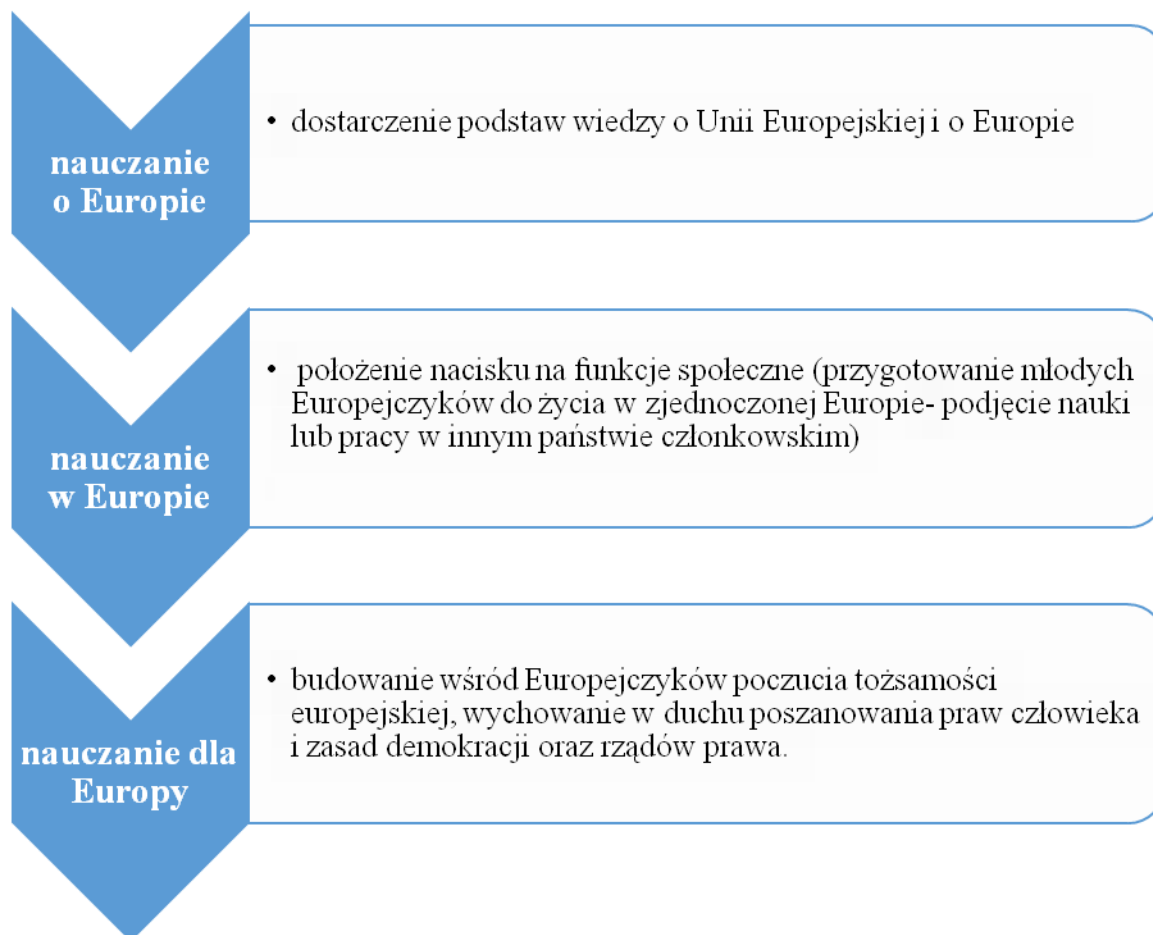
Edukacja europejska ma charakter wielowymiarowy. Jeszcze w latach dziewięćdziesiątych XX wieku edukacja europejska była w krajach kandydujących do UE zagadnieniem zupełnie nowym, najczęściej rozumianym bardzo wąsko jako przedmiot kształcenia, którego treści dotyczą podstaw wiedzy o Unii Europejskiej, historii integracji europejskiej czy działalności instytucji Unii Europejskiej. Edukacja europejska jako nauczanie o Unii Europejskiej to jednak tylko jeden z wymiarów tego zagadnienia.² Warto zwrócić uwagę na inne elementy edukacji europejskiej, uwzględniające jej wielowymiarowość.³ Szersze rozumienie edukacji europejskiej wskazuje na jej 3 aspekty ideowe, a mianowicie:

- nauczanie o Europie,
- nauczanie w Europie,
- nauczanie dla Europy.

¹ *Edukacja europejska w szkole*, <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU5197>

² Włoch A., *Spoleczny wymiar edukacji europejskiej*,
cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.../c/223-239.pdf

³ Szersze rozumienie edukacji europejskiej zaproponował Zdzisław Mach, pisząc o edukacji europejskiej, iż to „zarówno uczenie o Europie, jak też dla Europy, w celu wykształcenia pokoleń przyszłych Europejczyków (...)”

Rysunek 1. Wieloaspektowość edukacji europejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Włoch A., *Społeczny wymiar edukacji europejskiej*, cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.../c/223-239.pdf

Wybrane metody prowadzenia zajęć

W nauczaniu o UE bardzo istotnym jest wprowadzanie atrakcyjnych, nowatorskich metod nauczania, dzięki którym uczniowie w przystępny i ciekawy sposób rozszerzą swoją wiedzę o zjednoczonej Europie. Poniżej przedstawiono wybrane metody prowadzenia zajęć, które można wykorzystać podczas lekcji o tematyce europejskiej.

- **Debata**

Debata jest jedną z metod nauczania wykorzystywanych w procesie podejmowania decyzji. Zastosowanie tej metody pozwala na łatwiejsze podjęcie decyzji oraz analizę tego samego problemu z różnych punktów widzenia. Wykorzystuje się ją przy

rozważaniu trudnych i złożonych spraw. Zadaniem uczniów jest zaprezentowanie argumentów "za" i "przeciw" w taki sposób, by przekonać do swoich racji. Prezentacja argumentów następuje w sposób przyjazny. Uczestnicy debaty uczą się tym samym, że w dyskusji chodzi o używanych argumentów, a nie o atakowanie przeciwnika. Każda grupa ma jednakowy czas na przedstawienie swoich opinii. Rolą nauczyciela jest ocena poprawności merytorycznej wypowiedzi, kultury dyskusji oraz sposób reagowania na racje strony przeciwnej. Bardzo istotny przy stosowaniu tej metody jest właściwy dobór tematu – powinien on wywoływać emocje i umożliwiać ścierani się przynajmniej dwóch racji.

Podczas debaty uczniowie rozwijają następujące umiejętności:

- precyzyjne formułowanie własnych myśli,
- aktywne słuchanie,
- dobór wartościowych argumentów,
- analizowanie faktów i ich ocena,
- korzystanie z doświadczeń innych,
- wymiana poglądów,
- praca w zespole,
- wyrabianie szacunku dla cudzych poglądów i przekonań.⁴

Więcej informacji o sposobie prowadzenia debaty znajduje się tutaj:

http://www.interklasa.pl/porta1/index/strony?mainSP=subjectpages&mainSRV=nauczyciel&method=2060467135&page=article&article_id=320026

• Analiza przypadku

Analiza przypadku jest formą uczenia się poprzez symulowanie rzeczywistych sytuacji. Polega na analizowaniu konkretnych zdarzeń, dzięki czemu łatwiej można zrozumieć wszystkie zjawiska podobne do omawianego. Zastosowanie tej metody stwarza możliwości do nabycia umiejętności rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji w symulowanych sytuacjach.⁵ Uczniowie mają okazję przyjrzeć się realnym przykładom działań innych ludzi i wyciągnąć z nich wnioski istotne dla siebie. Analiza przypadku kształtuje takie umiejętności, jak: krytyczna analiza informacji, prezentacja własnych opinii, praca zespołowa.

Etapy analizy przypadku:

1. Diagnoza sytuacji
2. Poszukiwanie rozwiązań
3. Przewidywanie następstw
4. Dyskusja nad proponowanymi rozwiązaniami
5. Przeniesienie wniosków na sytuacje w świecie realnym.⁶

⁴ Charakterystyka wybranych metod aktywizujących,

http://www.interklasa.pl/porta1/index/strony?mainSP=subjectpages&mainSRV=nauczyciel&method=1418603918&page=subpage&article_id=317520&page_id=11832

⁵ Węglorz Justyna, *Uczyć ciekawie o UE*,

http://www.interklasa.pl/porta1/index/dokumenty/interklasa/broszura_1.pdf?page=info&action=showdoc&oid=311345

⁶ Aktywizujące metody nauczania, <http://www.ceo.org.pl/pl/koss/news/aktywizujace-metody-nauczania>

- **Gra symulacyjna**

Gra symulacyjna to metoda polegająca na odgrywaniu ról przed poszczególne osoby w określonej sytuacji. Identyfikacja z innymi osobami ma na celu lepsze zrozumienie pozycji przez nie reprezentowanych. Przed przystąpieniem do symulacji należy :

- upewnić się, że uczestnicy mają wiedzę wystarczającą do aktywnego w niej udziału,
- określić cele symulacji,
- przedstawić zakres tematu,
- przygotować dodatkowe teksty, które zaangażują grupę we wstępne poszukiwania.

Obowiązkiem prowadzącego jest przygotowanie materiałów z opisem sytuacji i ról oraz określenie ram sytuacji. Istotnym elementem symulacji jest podsumowanie, podczas którego na podstawie doświadczeń nabytych w czasie symulacji oraz zachowania innych, uczestnicy mogą przeanalizować, co się zdarzyło. Podsumowanie może odbywać się na forum lub w mniejszych grupach.

- **Drzewko decyzyjne**

Drzewko decyzyjne jest graficznym zapisem procesu podejmowania decyzji. Uczniowie wypełniają przygotowany arkusz drzewka, dostrzegając związki między różnymi możliwościami rozwiązania danego problemu a konsekwencjami podjęcia określonej decyzji.

Etapy wypełniania drzewka:

1. Zdefiniowanie problemu
2. Ustalenie możliwych rozwiązań
3. Określenie zalet i wad każdego możliwego rozwiązania
4. Podjęcie decyzji

Więcej informacji i schemat drzewka decyzyjnego znajduje się tutaj:

http://www.interklasa.pl/portal/index/strony?mainSP=subjectpages&mainSRV=nauczyciel&method=1614866612&page=subpage&article_id=317940&page_id=12887

- **Metaplan**

Celem tej metody jest analiza problemu i poszukiwanie rozwiązania. Metaplan jest graficznym zapisem dyskusji prowadzonej w grupie. Nauczyciel przedstawia problem, będący przedmiotem dyskusji. Uczniowie na małych kartkach odpowiadają na pytanie: jak jest (jak było?). Następnie przyklejają kartki w wyznaczonym miejscu na plakacie własnej grupy (konieczne jest przygotowanie arkusza). Później uczniowie odpowiadają na pytanie: jak powinno być? i przyklejają kartki w odpowiednim miejscu plakatu. Pytanie to ma sprowokować odpowiedzi wskazujące polepszenia sytuacji. Udzielenie odpowiedzi na trzecie pytanie stanowi prezentację przyczyn popełnionych błędów. Ostatnim elementem metaplanu, jest wspólne, grupowe ustalenie wniosków. Na zakończenie wszystkie zgłoszone i zapisane na plakatach wnioski uczniowskie można jeszcze raz przedyskutować na forum.

Więcej informacji znajduje się tutaj:
http://www.interklasa.pl/portal/index/strony?mainSP=subjectpages&mainSRV=nauczyciel&method=148047391&page=subpage&article_id=317940&page_id=12888

Burza mózgów

„Burza mózgów” (ang. *brainstorm*) to metoda grupowego poszukiwania rozwiązań określonego problemu. Forma ta wymaga twórczego myślenia wszystkich członków zespołu. Na początku nauczyciel powinien jasno przedstawić problem, który uczniowie mają rozwiązać i przedstawić zasady burzy mózgów. Burza mózgów składa się z fazy zbierania pomysłów oraz fazy ich selekcji. Podczas pierwszej części każdy zgłasza pomysły- wszystkie są zapisywane. W dalszej części odrzucane są koncepcje niemożliwe do zrealizowania. Zadaniem uczniów jest stworzenie jednego rozwiązania, które łączy mocne punkty wszystkich zaproponowanych. Metoda umożliwia zaangażowanie wszystkich członków zespołu w poszukiwanie wspólnego rozwiązania.

Przydatne linki dla dzieci i nauczycieli

Unia Europejska, wspierając edukację europejską systematycznie przygotowuje materiały pomocne przy prowadzenia zajęć z zakresu

MATERIAŁY EDUKACYJNE**EUBookShop**

<https://bookshop.europa.eu/en/home/>

Bezpłatne publikacje europejskie, także w pdf i także dla najmłodszych obywateli UE, pozwolą dowiedzieć się więcej o Unii Europejskiej.

Smakoszki – zdrowe odżywianie w Unii Europejskiej

http://ec.europa.eu/agriculture/tasty-bunch/index_pl.htm

Strona Komisji Europejskiej poświęcona kampanii promocyjnej dotyczącej spożywania owoców, warzyw i mleka w szkołach.

Parlament dla młodych - EuroParlTV

<http://europartv.europa.eu/pl/young-parliament/a-z.aspx>

Poznaj UE w cyklu filmów „Od A do Z”! Strona Parlamentu Europejskiego.

Unia Europejska na slajdach

http://europa.eu/abc/euslides/index_pl.htm

Podstawa UE, Fakty i liczby, Działalność i osiągnięcia UE – wszystko to znajdziesz na slajdach! Strona Unii Europejskiej.

Kącik dla nauczycieli

http://europa.eu/teachers-corner/index_pl.htm

Kącik dla nauczycieli zawiera pomoce naukowe dotyczące m.in. tego jak narodziła się UE, czy też jak

funkcjonuje. Strona Unii Europejskiej

Consumer Classroom

<http://www.consumerclassroom.eu/>

Consumer Classroom to portal dla nauczycieli, gromadzący materiały z zakresu edukacji konsumenckiej, interaktywne narzędzia umożliwiające współpracę nauczycieli podczas przygotowania lekcji i udostępniania jej uczniom oraz innym nauczycielom. Strona w języku angielskim. Strona finansowana przez Komisję Europejską.

Materiały do nauczania o Unii Europejskiej

<http://www.europedirect-rzeszow.pl/wp-content/uploads/2013/11/Materiały-do-nauczania-o-UE-pakiet-dla-nauczyciela.pdf>

Spis tematów dotyczących UE wraz z pomocami naukowymi. Strona Europe Direct – Rzeszów.

SCENARIUSZE LEKCJI O UNII EUROPEJSKIEJ

Scenariusze lekcji europejskich

http://ec.europa.eu/polska/info_point/publications/eu_portfolio/index_pl.htm

Portfolio europejskie: „Zjednoczeni w różnorodności”, „Ćwierćland”, „Stereotypy i Uprzedzenia”. Strona Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce.

Euro obywatel: Scenariusze lekcji o prawach obywatela UE oraz historii integracji europejskiej dla uczniów szkół podstawowych

<http://www.samorzaduczniowski.org/attachments/article/9/euro%20obywatel%2005%20internet.pdf>

Strona fundacji Civis Polonus

GRY EDUKACYJNE

Kącik dla dzieci

http://europa.eu/kids-corner/index_pl.htm

Lot odrzutowcem, Podróż w czasie, Wyścig po euro - te i wiele innych gier znajdziesz w Kąciku dla dzieci. Strona Unii Europejskiej.

Quiz językowy

http://ec.europa.eu/languages/quiz/quiz_pl.htm

Sprawdź swoją wiedzę o językach europejskich! Strona Komisji Europejskiej

Zabawy edukacyjne dla dzieci i materiały dla młodzieży

http://ec.europa.eu/0-18/wrc_index_en.jsp?main=true&initLang=PL

Gry, kolorowanki i kreskówki dla dzieci, a także materiały dla młodzieży poświęcone prawom dziecka w UE. Strona Komisji Europejskiej.

Interaktywna mapa UE

http://europa.eu/kids-corner/countries/flash/index_pl.htm

Mapa przedstawia wszystkie państwa Unii Europejskiej wraz z flagami oraz krótkim opisem każdego kraju.

Strona Unii Europejskiej.

Z jakiego kraju jest ta moneta?

http://www.ecb.europa.eu/euro/play/where_from/html/index.pl.html

Gra polegająca na rozpoznawaniu monet pochodzących z różnych krajów UE. Strona Europejskiego Banku Centralnego

Źródło:

- Aktywizujące metody nauczania, <http://www.ceo.org.pl/pl/koss/news/aktywizujace-metody-nauczania>
- Edukacja europejska w szkole, <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU5197>
- Charakterystyka wybranych metod aktywizujących, www.interklasa.pl
Węglorz Justyna, *Uczyć ciekawie o UE*,
http://www.interklasa.pl/portal/index/dokumenty/interklasa/broszura_1.pdf?page=info&action=showdoc&oid=311345
- Włoch A., *Spójeczny wymiar edukacji europejskiej*,
cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.../c/223-239.pdf

Przygotował:

Punkt Informacji Europejskiej

Europe Direct – Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. 61 8521670

e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl

Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

